

Антоний Гълъбов, социолог и политолог:

Пряката демокрация не трябва да компрометира демократичната система

В Европа в момента през пряката демокрация се прави опит да бъде дестабилизирана представителната. Изразяването на волята на суверена не подлежи на съмнение. Ясно е, че хората са дали отговор на въпроса, който им е бил поставен. Кой и как е формулирал този въпрос е съвсем друга тема. „Шоуто на Слави“ не е гражданска инициатива, това е корпоративен субект. Това не е спонтанен граждански процес, който изразява мнението на всички.

Посегателство срещу демокрацията

След изразяването на мнението на пряката демокрация е време за представителната демокрация да влезе в действие. Конкретната форма, конкретният вид, в който това ще се случи, и степенята, в която ще се случи, трябва да бъдат решени от Народното събрание. Ако трябва да бъде следвана една обща държавническа позиция, самото райониране на избирателните райони трябва да бъде предшествано от една реформа на административно-териториално равнище. Тези 265 общини не отговарят на социалните, демографските и икономическите реалности на България. Без да бъде променена тази структура, всеки модел на избирателна география върху

Антоний Гълъбов

този, който съществува, няма да даде очакваните резултати.

Представителната демокрация не може да бъде оставена на байпас заради пряката. Пряката демокрация в момента е инструмент, през който се прави усилие да бъде компрометирана изобщо демократичната система. Парламентът бе избран преди около 3 месеца. Легитимността на депутатите не подлежи на съмнение. Всеки опит представителната демокрация да бъде подменена от някаква форма на пряка демокрация е посегателство срещу демокрацията изобщо.

На последните парламентарни избори се явиха критично малък брой независими кандидати, които получиха критично нисък резултат. Когато казваме, че хората искат да избират личности, нямаме никакви основания да смятаме, че те казват нещо, което наистина вярват. В крайна сметка

→ 23

Няколко Възможности за мажоритарен вот или смесена система обсъждат политиците. Предстои да видим какво ще се гласува в залата.

те искат да избират сред кандидатите, които им предлагат политическите партии. Някакъв вариант на смесена система изглежда по-близко до действителното състояние, отколкото възможността да се гласува за някакви абстрактни личности. Преходът към директна мажоритарна система крие труден за преценяване риск. Има варианти, в които е възможно да се гласува за личности, но гласовете на тези, които не печелят, да се трансформират в партийни листи.

Ниско доверие в партиите

Ако хората искат партиите да издигат личности, да влязат в партиите. Но нищо подобно не се случва. Членската маса на политическите партии рязко намалява. Все по-малко хора искат да се занимават с политическа работа.

Мажоритарно избраният кандидат ще бъде избран с много по-малък брой гласове. Неговата отговорност не може да се очаква, че ще бъде по-голяма, отколкото на сегашните народни представители.

Позоваването на референдума е полезно само от гледна точка на това, че е налице

много дълбоко неудовлетворение от качеството на българския политически елит. Но рецептата срещу това не е в самия референдум.

Проблемът е много по-сериозен, той не се изчерпва с изборна технология. Освен ниско доверие в партиите има и ниска степен на мобилизация на гражданите да следят дейността им, да оказват влияние върху тях, да участват в процеса на вземане на решения. Ние по-скоро се отдалечаваме от модела на една широка и жизнеспособна демокрация. Веднъж избрани, народните представители не са подложени на активен граждански контрол. Ако на 4 години ще разчитаме на една изборна технология, а след това ще се възпроизвеждат същите корпоративни интереси, това няма да промени ситуацията.

Доминиращият модел на политическа култура в България е от поданически тип. Българските граждани не смятат, че могат да отидат при народния си представител и да кажат – аз съм гласувал за теб, ти защо гласува така в пленарната зала? Много сме далеч от това като нагласа на обществото.

Много сме далеч от това като обществена нагласа. 🗳️